Ministerstvo životního prostředí

Odbor ochrany vod
Vršovická 1442/65
100 10 Praha 10

Praha dne 29. července 2026
Č. j.: MZP/2026/950/454
Sp. zn.: ZN/MZP/2019/740/38
Vaše č. j.: JMK 68385/2026
Vyřizuje: RNDr. Martin Udatný, Ph.D.
Tel.: 267 122 142
E-mail: Martin.Udatny@mzp.gov.cz

Vážený pan
Ing. Mojmír Pehal
vedoucí Odboru životního prostředí
Krajský úřad Jihomoravského ktraje
Žeritínovo náměstí 3
602 00 Brno

Žádost o metodickou pomoc – definice havárie

Vážený pane vedoucí,

nejprve bych se chtěl omluvit za pozdější odpověď na Vaši žádost o metodickou pomoc. Odbor ochrany vod Ministerstva životního prostředí požádal o zpracování podrobnější externí právní analýzy s cílem sjednotit výklad ustanovení § 40 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Se závěry této analýzy se ztotožňujeme, přičemž je diskutován toliko přirozený sezónní deficit rozpuštěného kyslíku ve vodě. Souběhem dalších nepříznivých okolností pak může docházet k rozsáhlému úhynu ryb a případně dalších živočichů. *Analýza vychází z předpokladu, že v posuzované hypotetické události nebyl zjištěn únik látek uvedených v § 40 odst. 2 vodního zákona, tedy že nebyla zjištěna žádná mimořádná antropogenní příčina a úhyn ryb tak byl způsoben výhradně v důsledku nepříznivých přírodních procesů.*

Níže uvedené závěry poskytují východiska v obecné rovině, každý konkrétní případ hromadného úhynu ryb je nutné vždy posoudit individuálně a přihlédnout zejména ke všem dostupným odborným podkladům (např. k výsledkům rozborů vody, údajům o teplotě, koncentraci rozpuštěného kyslíku, průtoku, meteorologickým podmínkách a případným zdrojům znečištění).

Závěry analýzy:

1. ***Hromadný úhyn ryb v letním období, jehož příčinou je výhradně přirozený sezónní kyslíkový deficit ve vodě, nelze považovat za havárii podle § 40 odst. 1 vodního zákona.***
2. ***Havárií ve smyslu § 40 vodního zákona je mimořádné závažné zhoršení nebo mimořádné závažné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod. Účelem kritéria „mimořádnosti" je odlišit běžné, přirozené a sezónně se opakující limnologické procesy, které samy o sobě zpravidla znak***

Elektronický podpis
Martin Pták
Ministerstvo životního prostředí
29.07.2026 15:14

„mimořádnosti" nenaplňují, od událostí spojených zejména s nekontrolovanými úniky závadných látek do vodního prostředí. Kyslíkový deficit může vznikat typicky při vysoké teplotě vody, dlouhodobém bezvětří, rozvoji sinic a řas a rozkladu organické hmoty, což lze označit za opakující se a do značné míry predikovatelné situace, které postrádají prvek mimořádnosti.

3. ***Systematické propojení a vzájemné vazby mezi spíše definičním ustanovením § 40 a navazujícími ustanoveními § 41 a § 42 vodního zákona ukládajícími činit opatření, v nichž hrají důležitou roli původce havárie, postup podle havarijního plánu atd., které by v případě přirozeného hromadného úhynu ryb šlo jen stěží použít, výše uvedené závěry z praktického hlediska podporují.***
4. ***Přihlédnout lze také § 26 odst. 5 vodního zákona, který systematicky rozlišuje mezi pojmy „dočasné zhoršení stavu vodních útvarů z přírodních příčin" a „důsledky havárií". Přírodní příčiny a havárie jsou zde vyjádřeny jako samostatné alternativy.***

Analýza:

5. *Pro účely této analýzy je za „přirozený hromadný úhyn ryb" považován takový hromadný úhyn ryb v přirozeném vodním prostředí, který je způsoben v důsledku nepříznivých přírodních procesů a u kterého nebyla zjištěna žádná příčinná mimořádná antropogenní událost.*
6. *Podle § 40 odst. 1 vodního zákona je havárií „mimořádné závažné zhoršení nebo mimořádné závažné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod". Předmětem ochrany daného ustanovení je jakost vody. Ačkoliv je nutné připustit, že zákon na první pohled výslovně neomezuje pojem havárii pouze na události antropogenního původu, s ohledem na zákonem stanovené kritérium mimořádnosti je zároveň zřejmé, že o havárie nemůže bez dalšího jít v případě více či méně běžných nepříznivých biologických změn ve vodním ekosystému, v případech poklesů průtoku a jiných podobných přirozených přírodních jevech.*
7. *Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 2.9.2025, sp. zn. 1 As 48/2025, rozlišil havárii ohrožovací, kdy je jakost vody závažně ohrožena, a havárii poškozovací, kdy k takovému zhoršení již došlo. Pro závěr o havárii je podle soudu nutné zkoumat, zda je ohrožení reálné, a vysvětlit, jakým způsobem daný stav ohrožuje jakost vod, respektive jak by mohlo dojít k jejich znečištění. Také Krajský soud v Ostravě v rozsudku ze dne 26.4.2023, sp. zn. 25 A 83/2022, zdůraznil, že pro kvalifikaci události jako havárie nestačí obecné tvrzení o ohrožení vod. Je nutné uvést, jaký druh povrchových nebo podzemních vod je ohrožen, jakým mechanismem a v čem spočívá intenzita ohrožení naplňující požadavek mimořádnosti podle § 40.*

8. *Komentář k § 40 odst. 1 vodnímu zákonu [viz Horáček, Král, Strnad, Vytejčková: Vodní zákon. Komentář (SONDY, 2. vydání 2013; 3. vydání 2015, str. 123] vykládá havárii jako „náhlou, nepředvídatelnou a závažnou událost, spočívající ve zhoršení nebo alespoň ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod".*
9. *Naplnění kritéria mimořádnosti přitom nelze ztotožnit pouze s rozsahem následku daného jevu, tedy ani s počtem uhynulých ryb. Mimořádné ohrožení nebo zhoršení jakosti vod je výjimečný, náhlý a od běžných sezónních poměrů se odlišující stav jakosti vody. Jestliže je tedy kyslíkový deficit výsledkem do značné míry předvídatelného souběhu letních podmínek, není zřejmě tento znak naplněn.*
10. *Je obecně známo, že v letním období může přirozeně docházet k vysokým teplotám vody, dlouhodobému bezvětří, intenzivnímu rozvoji sinic a řas a k rozkladu organické hmoty. Tyto jevy mohou při jejich souběhu a za přispění dalších okolností, např. nadměrným vnosem živin do vodního prostředí, snížit obsah rozpuštěného kyslíku na úroveň ohrožující ryby. Jedná se o přirozený ekologický proces. Není-li doprovázen mimořádnou události antropogenního původu, typicky nekontrolovaným únikem závadných látek do vodního prostředí, nejedná se o havárii podle § 40 vodního zákona.*
11. *Ustanovení § 40 odst. 2 vodního zákona obsahuje výčet případů, které se za havárii považují vždy – jde o závažné zhoršení nebo ohrožení jakosti vod vyjmenovanými látkami, zejména ropnými, nebezpečnými a zvlášť nebezpečnými závadnými látkami, prioritními nebezpečnými látkami, popřípadě radioaktivními látkami a odpady. Ustanovení § 40 odst. 3 vodního zákona pak považuje za součást havárie technické poruchy a závady zařízení pro zachycování, skladování, likvidaci, dopravu nebo odkládání závadných látek, které havárii předcházely a jsou s ní v příčinné souvislosti. Z těchto ustanovení je patrné, že zákonná konstrukce typově reaguje na mimořádné události spojené s nakládáním se závadnými látkami a s provozními a technickými příčinami.*
12. *Za interpretační vodítko lze považovat též znění § 26 odst. 5 vodního zákona. Toto ustanovení pro účely programů opatření upravuje dočasné zhoršení stavu vodních útvarů. Rozlišuje mezi pojmy „dočasné zhoršení stavu vodních útvarů z přírodních příčin" a „důsledky havárií". Přírodní příčiny a havárie jsou v tomto ustanovení vyjádřeny jako dvě samostatné a odlišné alternativy.*
13. *Konečně v potaz je nutné vzít též fakt, že vodní zákon vytváří velmi těsnou věcnou a procesní návaznost mezi § 40 (definice havárie) a § 41 a 42 (povinnosti při havárii a opatření k nápravě) vodního zákona. Ustanovení § 41 vodního zákona zavádí oznamovací povinností mj. původce havárie a ukládá mu povinnost bezprostředně odstraňovat příčiny a následky havárie, a to v souladu s havarijním plánem, pokud je k dispozici. Podle § 42 odst. 1 vodního zákona vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí ukládá k odstranění následků havárie opatření k nápravě opět primárně původci havárie. Přirozený sezónní hromadný úhyn ryb však zpravidla nemá původce havárie, jenž by*

Odbor ochrany vod
Vršovická 1442/65
100 10 Praha 10

mohl splnit povinnosti podle § 41 nebo jemuž by bylo možné uložit nápravné opatření podle § 42 odst. 1 vodního zákona.

S pozdravem

Mgr. Martin Pták
ředitel odboru ochrany vod
podepsáno elektronicky